

Робота психолога повинна бути націлена на формування свідомості як наскрізного когнітивно-комунікативного процесу який безпосередньо сприяє розвитку комунікативної діяльності дошкільника із ЗПР за наступними напрямками: активізація ідентифікації і рефлексії; розвитку механізму емпатії шляхом активізації уяви; розвиток сфери стосунків, формування цінності стосунків із іншими людьми; формування різних рівнів відображення емоційних станів іншої людини (моторного копіювання, співчуття і мисленнєвого відтворення), які є одночасно різними засобами розвитку узагальнених еталонів та засобів вираження й переживання емоційного стану; застосування прийомів „пластичного дзеркала” та створення комунікативного портрета співрозмовника.

Таким чином, у процесі формування свідомості як когнітивно-когнітивного процесу виникають два основних типи суспільних відносин і відповідних їм типів дій та проблемних ситуацій, де дитина використовує знаково-символічні засоби: комунікативні відносини, дії, проблемні ситуації, в яких знак і смисл функціонують переважно як засоби спілкування; пізнавальні (когнітивні) відносини, дії, проблемні ситуації, де знак застосовується переважно як засіб пізнання та узагальнення явищ навколишнього світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: підручник / За ред. А. М. Богуш. – К.: Вища шк., 2007. – 542 с: іл.
2. Гальперин П.Я. Методы обучения и умственного развития ребенка / П.Я. Гальперин. – М., 1985. – 45 с.
3. Зинченко В.П. Мировоззрение и структура сознания / В.П. Зинченко // Вопросы психологии. – 1991. – № 2. – С. 15 – 36.
4. Стернин И.А. О понятии коммуникативного сознания // Культура общения и ее формирование. – Воронеж, 2001. – Вып. 8. – С. 55-59.
5. Лисина М.И. Формирование личности ребенка в общении / М.И. Лисина. – СПб.: Питер, 2009. – 320с.: ил. – (Серия „Мастера психологии”).

УДК 378.091

СИСТЕМНІСТЬ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА

Пахомова Н.Г.

У статті розглядається системність як методологічна основа професійної підготовки вчителів-логопедів.

В статье рассматривается системность как методологическая основа профессиональной подготовки учителей-логопедов.

The article deals with the systematic as a methodological basis of training teachers speech therapists

Ключові слова: методологія, система, системність, професійна підготовка.

Ключевые слова: методология, система, системность, профессиональная подготовка.

Keywords: methodology, system, system, professional training.

Професійна підготовка кваліфікованих кадрів, як системна діяльність держави щодо конкретної особистості, суспільства в цілому висвітлена у законодавчій, виконавчій, судовій, інформаційній та інших сферах. У Державній національній програмі “Освіта. Україна XXI століття” одним із основних шляхів реформування освіти обрано забезпечення розвитку освітньої галузі на основі нових прогресивних концепцій, запровадження у навчальний процес сучасних педагогічних технологій та науково-методичних досягнень. Пріоритетними в освіті є нове ставлення до знань та інтелекту підростаючого покоління, кардинально нові підходи до інвестиційної політики в освітній сфері, що передбачає системність мультидисциплінарного підходу та забезпечення неперервної взаємодії співучасників навчання, мотивоване залучення студентів до навчання, постійне навчання впродовж усього життя, сприяє підвищенню конкурентоспроможності європейського простору вищої освіти для інших регіонів світу.

У дослідженнях А.Алексюка, В. Бондаря, П.Воловика, В.Казаківа, Л.Коваль, О.Мороза, В. Синьова, Р.Хмельюк М. Шеремет та інших розв’язуються важливі проблеми щодо вдосконалення професійної підготовки студентів, розкриваються основні функції майбутнього спеціаліста, що забезпечують ефективний процес його адаптації до реальної професійної діяльності. Вагомий внесок у визначенні найбільш цінних професійних якостей майбутнього вчителя, зокрема вчителя-логопеда, та організації навчального процесу у вищому закладі освіти зробили В.Безпалько, В. Бондар, Ф.Ганоблін, І.Кобиляцький, І.Огородніков, Ю. Пінчук, О.Піскунов, Л. Руденко, В. Синьов, М. Шеремет, А.Щербаков та інші. Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць, поза увагою дослідників залишилося обґрунтування системності професійної підготовки логопедів, як методологічної основи.

У зв’язку з цим, метою нашого дослідження є обґрунтування системності, як методологічної основи професійної педагогічної, психологічної і медичної підготовки вчителів-логопедів. Тому завданнями нашого

дослідження є: ретроспективний аналіз літератури з означеної проблеми, визначення сутності понять «системність» та її принципів і рівні системності пізнання, як методологічної основи професійної підготовки логопедів.

Ефективність і результативність організації системності педагогічної, психологічної та медичної підготовки дефектологів повинна оцінюватися з методологічних позицій, які мають бути покладені в основу подальшого теоретичного й експериментального дослідження цієї проблеми у вищих педагогічних навчальних закладах.

Філософський словник визначає *методологію* як систему принципів і способів організації й побудови теоретичної й практичної діяльності, а також учення про цю систему [7, с 350]. В узагальненому вигляді методологія розглядається як учення про організацію діяльності, що визначає й предмет методології – організацію діяльності.

С. Гончаренко в «Українському педагогічному словнику» визначає методологію як «сукупність прийомів дослідження, що застосовуються в якійсь науці». Учений зазначає, що це є «вчення про методи пізнання й перетворення дійсності», і розрізняє часткову методологію, загальну методологію, філософську методологію тощо [2, с 207].

Таким чином, методологія, як учення, розглядає організацію діяльності. Організувати діяльність означає впорядкувати її в цілісну систему з чітко визначеними певними характеристиками, логічною структурою й процесом її здійснення. При цьому логічна структура діяльності, що досліджується на методологічному рівні, має містити опис наступних компонентів: суб'єкта, об'єкта, предмета, форм, засобів, методів діяльності, її результатів.

З окреслених вище засад методології задля об'єктивності й усебічності теоретичного обґрунтування вихідних положень досліджуваної проблеми, з урахуванням її специфічності, шляхом поєднання конкретної проблематики з загальнонауковою методологією нами буде здійснений аналіз сутності поняття «системність» та організації системності педагогічної, психологічної і медичної підготовки логопедів у вищих педагогічних навчальних закладах.

У енциклопедичних словниках поняття «система» визначається як цілісність, в якій всі елементи так тісно пов'язані між собою, що стають по відношенню до оточуючого їх середовища та інших систем певною єдністю. Термін "система" використовується людством з давніх часів і охоплює значний перелік об'єктів різного походження: сонячна система, система числення, виробнича система тощо [3, 4, 5].

В ХХ ст. «системність» трактується як властивість об'єктів пізнання. Навколишній світ і діяльність людини з точки зору сучасної науки мають системний характер. Системність – це загальна властивість об'єктивно існуючої єдності світу, його структурованості і взаємозв'язку. Системність як загальна властивість світу виявляється не тільки в системності матеріального світу, але й системності пізнавальної та практичної діяльності. Системність пізнавальної діяльності полягає в тому, що знання структуровані, являють собою ієрархічну систему взаємопов'язаних моделей світу. Системність практичної діяльності полягає у використанні взаємозв'язаних процедур для перетворення навколишнього середовища й людини, у врахуванні різних сторін діяльності та всіх можливих її наслідків. Сторонами системності є системність матеріального світу, системність пізнання й системність практичної діяльності [5].

Єдність світу – поняття, що пояснює світ як одне ціле, яке має одну першооснову і підпорядковане одним законам. Єдність світу у філософії обґрунтовується його матеріальною або духовною основою.

Системність пізнання полягає у тому, що наші знання про світ являють собою взаємопов'язану систему відомостей, уявлень та моделей навколишнього світу. Головними ознаками системності знань є їх структурованість, цілісність, взаємозв'язок. Людина живе у складному світі і пізнає, вивчає його для того, щоб забезпечити й покращити своє існування. Результати свого пізнання вона відображає у вигляді певних ідей, моделей, уявлень. Ці ідеї та моделі узагальнюються, об'єднуються і стають основою виникнення наукових знань. У сучасному суспільстві знання вже досягли такого рівня, що могутність людини має глобальний, планетний рівень. Людина може розв'язати всі проблеми, які виникають перед нею. Але до будь-яких знань необхідно підходити системно, враховувати всю їх сукупність у їх взаємозв'язку. Найбільш загальною наукою щодо оточуючого світу, місця людини в ньому є діалектика. Вона служить методологічною основою теорії систем.

Науковці (А. Алексюк, Б. Ананьев, В. Бондарь, І. Зязюн, В. Кремень, В. Лозова, В. Синьов, М. Шеремет та ін.) наголошують, що сучасний розвиток освіти повинен реалізуватися через системні знання, необхідні для формування цілісного, системного мислення. Ці знання можуть бути здобуті тільки на основі інтеграції гуманітарних, фундаментальних і технічних наук при орієнтації на світовий рівень розвитку науки.

Особливу увагу К.Ушинський приділяв значенню системи знань у засвоєнні навчального матеріалу. Учений писав: «Тільки система, звичайно, розумна, що виходить із самої суті предметів, дає нам повну владу над нашими знаннями. Голова, наповнена уривчастими, незв'язаними знаннями подібна на комору, в якій усе без ладу і де сам господар нічого не знайде; голова, де тільки система без знань, схожа на крамницю, в якій на всіх ящиках є надписи, а в них порожньо» [6, с. 22].

Питання професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів на основі системного підходу у своїх працях розглядали А. Алексюк, В. Каган, І. Сиченіков, В. Семиченко, В. Луговий, В. Дашковський, О. Глузман та ін. Їхні

дослідження ґрунтуються на філософському визначенні системного підходу як напряму методології наукового пізнання і соціальної практики, коли кожний об'єкт є системою. Вони підкреслюють необхідність вивчення системних явищ з точки зору цілісності, структурності, функціональності, організованості.

Системний підхід, запропонований А. Мамонтовим, дав змогу визначити методику вивчення системи професійної компетентності педагога, за якою й на сьогодні можна проаналізувати систему професійної підготовки дефектолога, визначити її залежність від соціально-економічних умов суспільства і цивілізаційних процесів, провести критичний аналіз, спрямований на виявлення прогресивних напрямів удосконалення підготовки вчителя-логопеда в сучасних умовах; здійснити науковий опис психолого-педагогічної і фахової компетентності логопеда і визначити її ефективність.

Системність пізнання має різні рівні. Початкові знання завжди мають нечіткий, розпливчатий характер. Це знання окремих фактів, явищ, закономірностей не об'єднані між собою. Більш високий рівень системності передбачає об'єднання знань у певній теорії, теоретичне розуміння закономірностей, пояснення фактів з однієї точки зору, на одній основі, відшукування спільного, того, що об'єднує різноманітні факти. Важливе місце у системності професійних знань майбутніх логопедів відіграють педагогіка, психологія, медицина, лінгвістика, психолінгвістика та ін.. Закономірності, одержані за допомогою предметів професійно-орієнтованого циклу на основі фундаментальних законів природи завжди актуальні.

Системність як загальна характеристика матерії існує у самій природі і проявляється у системності пізнання та системності мислення. Для початкових знань характерна стихійна, неусвідомлена системність. Людина, навіть на перших етапах розвитку суспільства, сприймала світ як одне ціле і відшукувала в ньому найбільш загальні закономірності. Здобуваючи нові знання, людство переходило на більш високий рівень системності, оснований на знанні законів розвитку природи й суспільства. Навчання, а саме, оволодіння професійними знаннями, слід розглядати як процес підвищення системності знань. Вивчаючи кожну наукову дисципліну, студент не тільки збільшує кількість знань, але і пізнає зв'язки, які існують між окремими явищами. Знання об'єднуються в одну систему, що дозволяє діяти більш системно, вирішувати все складніші й складніші проблеми професійного характеру.

Таким чином, професійну підготовку логопедів слід розглядати не лише як оволодіння новими знаннями та вміннями, а також як відображення свідомості окремих закономірностей навколишнього світу, в об'єднанні всіх проявів навколишнього світу, зокрема теоретичних знань та практичних умінь в одне ціле. Мислення дозволяє розуміти процеси, що відбуваються навколо нас. Від сформованості процесів аналізу і синтезу, що властиві пізнанню та мисленню, залежить вміння застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності, як основи професійної компетентності вчителя-логопеда.

Системність практичної діяльності полягає у тому, що ця діяльність, як і сам світ та його пізнання, завжди має системний характер. Ознаками системності діяльності, крім розглянутих вище загальних ознак, є підпорядкованість діяльності певній меті (цілеспрямованість) та алгоритмічність.

Будь-яка діяльність завжди має мету. Мета діяльності – це майбутній бажаний ідеальний результат діяльності. Людина виконує певну роботу, завжди розуміючи, для чого вона це робить і що хоче одержати в результаті. Діяльність може мати одну ціль або їх сукупність. Певним цілям підпорядковані всі ступені діяльності, окремі її кроки. Цілі можуть створювати ієрархію, в якій існують проміжні цілі й цілі більш високого рівня.

Професійна діяльність логопеда, як і будь-яка діяльність складається з окремих кроків (діагностична, корекційна, просвітницько-консультативна та ін.), які виконуються у певній послідовності, відповідають певним правилам. Вона означає чітку послідовність наперед заданих кроків, виконаних за певними правилами. Діяльність людини також має алгоритмічний характер, що складається з певних елементарних дій, які завжди виконуються в одному, наперед встановленому порядку. Встановлено, що людина не завжди усвідомлює алгоритмічність діяльності. Але яку б роботу вона не взяла, ця робота завжди здійснюється у певному порядку, підпорядкована певним правилам. Отже, виконуючи будь-яку діяльність людина виконує певну послідовність дій, які виконуються автоматично, практично без контролю свідомістю. Послідовність цих кроків і є алгоритмами. Алгоритмічність властива вській діяльності. Творча діяльність людини також має певні алгоритми. Ці алгоритми можна вивчити, зрозуміти, змоделювати, зокрема, вже створені комп'ютерні програми корекції звуковимови, ігри на розвиток пізнавальної діяльності тощо. У цих програмах є певні алгоритми оцінки ситуацій, вибору рішення. Звичайно алгоритми вирішення задач комп'ютером і людиною різні. Алгоритмізації піддаються також інші процеси творчої діяльності людини. Розроблені й опубліковані в літературі алгоритми раціоналізаторської та винахідницької роботи і багато інших. Написання курсової роботи студентами, розробка корекційних програм, плану-схеми консультативно-просвітницької діяльності та інша діяльність здійснюється за певними правилами, в певному порядку, тобто за певною послідовністю (алгоритмами).

Таким чином, будь-яка діяльність має певну послідовність і відображає системність мислення людини. Системність мислення і практичної діяльності людини проявляється у будь-якій сфері життєдіяльності. Зрозуміло, що з розвитком науки системність діяльності підвищується. Відтак, вищезазначене, підтверджує важливість

системного мислення та системності діяльності вчителя-логопеда. В процесі розвитку окремої людини та суспільства системність діяльності підвищується та удосконалюється. Це можна простежити при вирішенні діагностичних або корекційних задач, що зумовлює необхідність кола ґрунтовних знань не лише загальної і спеціальної педагогіки та психології, але й потребує включення знань з медико-біологічних наук. На сьогодні системність та міждисциплінарність підходів при вирішенні будь-яких професійних завдань вчителя-логопеда є невід'ємною складовою його професійної компетентності.

Відтак, системний підхід – це напрямок дослідження, вивчення світу, в основі якого лежить розгляд об'єктів як системи, орієнтація на розкриття цілісності об'єкта, виявлення різноманітності зв'язків у ньому і приведення їх до єдиної теоретичної картини. Системний підхід забезпечує розробку і реалізацію навчального процесу з точки зору структурування змісту навчального матеріалу та загального управління процесом його засвоєння. Наукову базу застосування системного підходу до дослідження педагогічних процесів і явищ складає діалектична теорія пізнання. Пізнання студентами педагогічних явищ та процесів, як і будь-яке людське пізнання, відбувається за законами діалектичної логіки. Діалектичне розуміння оточуючої дійсності передбачає наявність загального зв'язку елементів і явищ у природі та суспільному житті. При цьому стає можливим застосування природних і суспільних явищ як організованих систем.

Кожний вид систем (статичних і динамічних, матеріальних та ідеальних, відкритих і закритих та інших) повинен відповідати загальним вимогам: бути комплексом взаємозв'язаних компонентів; представляти єдність із середовищем; бути підсистемою системи більш високого порядку; розглядатись на рівні система-підсистема.

Первісною філософською основою системності підготовки студента вважаємо теорію пізнання (гносеологію), яка виступає важливою умовою здобуття професійних знань та самопізнання людини. Гносеологія визначається як філософське вчення про загальне в пізнавальних взаємовідносинах суб'єкта й об'єкта. За умови уважного методологічного аналізу, з'ясовується, що філософське вчення про знання є науковим підґрунтям пояснення основних педагогічних явищ, зокрема, системності підготовки, й розкриття закономірностей її організації [5].

Усвідомлення цінності здобутих системних загальнонаукових і професійно необхідних знань забезпечується з позицій реалізації аксіологічного підходу, який дозволяє вивчати явища відносно виявлення їх можливостей задовольняти потреби студента, розв'язувати завдання гуманізації суспільства, що набуває неперевреної ролі в підготовці майбутнього вчителя. Це питання розкривається в працях В. Гриньової, П.Гусака, Н. Кузьміної, А. Маркової та ін.

Центральне місце щодо методологічного обґрунтування організації навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів займають системний (цілісний) і діяльнісний підходи. У сучасній педагогічній науці ці два підходи поєднуються й трактуються як єдиний системно-діяльнісний підхід (Б. Ананьєв, Є. Бондаревська, О. Бугрій, І. Зимня, В. Лозова, Г. Щукіна, І.Якіманська та ін.). Але їх поєднання додає додаткові важелі щодо розробки певних теоретичних положень, кожен з них представляє завершену сукупність вимог, які можна застосовувати окремо, а за необхідності в поєднанні.

Системний (цілісний) підхід у філософській і психолого-педагогічній літературі розглядається переважно як спосіб дослідження складних об'єктів, їх компонентів, котрі перебувають у постійних динамічних взаємозв'язках і взаємозалежності. Системність, або цілісність, перш за все, передбачає, що єдина динамічна взаємопов'язана сукупність елементів складного об'єкта має характеристики, які докорінно відрізняються від простої суми чи набору характеристик, котрі притаманні окремим складовим чи компонентам цілісної системи.

Отже, основи системного (цілісного) й діяльнісного підходів дають змогу теоретично обумовити основні положення щодо дослідження проблеми системності педагогічної, психологічної та медичної підготовки логопедів у вищих педагогічних навчальних закладів. Спираючись на системність, як методологічну основу професійної підготовки логопедів виникає необхідність визначення основних принципів системного підходу, зокрема:

- Принцип взаємозв'язку - система вивчається як частина певної макросистеми. Вона зв'язана безліччю зв'язків з іншими системами, взаємодіє та існує в єдності з ними.
- Принцип багатоплановості – система як деяка самостійна одиниця вивчається з різних сторін зі своїми особливостями.
- Принцип багатомірності, який полягає в тому, що вивчаються різні характеристики систем, які об'єднують в групи (кластери): об'єкт описується як сукупність деяких характеристик та взаємозв'язків між ними.
- Принцип ієрархічності – система розглядається як складна структура з різними рівнями, між якими встановлюються певні зв'язки.
- Принцип різнопорядковості - полягає у тому, що різні ієрархічні рівні системи породжують закономірності різного порядку. Одні закономірності властиві тільки всім елементам або деякій групі елементів, а інші тільки окремим елементам.
- Принцип динамічності – система розглядається в рухові й розвитку.

Таким чином, відповідно до системного підходу всякий об'єкт виникає та існує в рамках деякої великої

системи. Зв'язки між об'єктами і системою є суттєвими основами виникнення, існування та розвитку об'єкта і системи в цілому. Практичне значення системного аналізу полягає в тому, що він є методологією і практикою цілеспрямованого перетворення як самої людини, так і навколишнього світу.

Методологічною основою міждисциплінарності і системності педагогічної, психологічної та медичної підготовки дефектологів у вищих навчальних закладах виступають закони діалектичної логіки, теорія пізнання (гносеологія), аксіологічний підхід, системний (цілісний) і діяльнісний підходи. Виходячи з даних методологічних засад пропонуємо визначити системність педагогічної, психологічної та медичної підготовки дефектологів у вищих педагогічних навчальних закладах як інтегративну комплексну систему педагогічного впливу на процеси оволодіння професійними знаннями і вміннями, формування професійної компетентності та професійного становлення, що відбивається на здатності особистості до відтворення системних психолого-педагогічних та медичних знань та самовдосконалення у професійній діяльності. З позицій системного підходу пропонуємо організацію змістового наповнення системної професійної підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів, яка передбачає максимальне використання міжпредметних зв'язків, урахування специфічних особливостей тієї чи іншої дисципліни, одного чи іншого блоку дисциплін.

Отже, системність педагогічної, психологічної та медичної підготовки вчителя-логопеда є основою і системоутворюючою ланкою у системі формування професійних знань та умінь. Із запровадженням модульної технології навчання та ступеневої підготовки вчителів-логопедів виникла потреба у внесенні відповідних змін та коректив у зміст навчальних дисциплін професійно-орієнтованого циклу, як основи ефективності формування професійної компетентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Архангельский С.И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы: учеб.-метод.пособие /Сергей Иванович Архангельский. – М.: Высш.школа, 1980.- 368 с.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник [для студ. вищ.нав.закл.] / А.М. Алексюк. – К.:Либідь, 1998. – 560 с.
3. Большая Советская Энциклопедия: В 30 т. / [гл. ред. А. М. Прохоров], – [3-е изд.] – М.: Советская Энциклопедия, 1974. – Т.18. – 1974. – 632 с.
4. Гончаренко. Український педагогічний словник. /С.Гончаренко. — К., 1997.- С. 331
5. Кузьмина Н.В. Понятие «педагогическая система» и критерии ее оценки // Методы системного педагогического исследования / под ред Н.В. Кузьминой. – Л., 1980.- 150с.
6. Ушинский К. Д. Человек как предмет воспитания: опыт педагогической антропологии. / К. Д. Ушинский– М.: ФАИР-Пресс: Гранд, 2004. – 575 с.
7. Философский словарь / [ред. И.Т. Фролов]. – [5-е изд.] – М.: Политиздат, 1987.- 590 с.

УДК 376-056.264.016:81+151.922.76-056.264:616.2

ЗМІСТ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛОГОПЕДА І ПСИХОЛОГА ПРИ ПОДОЛАННІ ДИСГРАФІЇ В УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Пінчук Ю.В.

У статті порушується питання змісту та напрямків спільної роботи логопеда і психолога з подолання порушень письма у школярів з дисграфією, описуються умови спільної діяльності зазначених фахівців.

В статье затрагивается вопрос содержания и направленной совместной работы логопеда и психолога по преодолению нарушений письма у школьников с дисграфией, описываются условия совместной деятельности указанных специалистов.

The article deals with the content and areas of joint work of psychologist and speech therapist to overcome disorders writing in elementary school pupils, describes the conditions of joint activities of these specialists.

Ключові терміни: спільна діяльність логопеда і психолога, подолання дисграфії в учнів молодших класів загальноосвітньої школи.

Ключевые слова: совместная деятельность логопеда и психолога, преодоление дисграфии у учащихся младших классов общеобразовательной школы.

Key words: the joint activities of psychologist and speech therapist to overcome disorders writing in elementary school pupils.

Проблема порушень писемного мовлення в учнів є однією з найскладніших та найактуальніших для шкільного навчання. Повноцінне оволодіння письмом на початковому етапі навчання є необхідною передумовою для успішного засвоєння шкільної програми, формування особистості дитини та її соціальної адаптації.

Оволодіння писемною діяльністю відбувається на основі взаємодії вищих психічних функцій, які забезпечують необхідні для реалізації письма процеси звукорозрізнення, актуалізації образів буквених знаків і перекодування їх в систему рухів руки (М.Бернштейн, О.М.Корнєв, О.Р.Лурія, Л.С.Цвєткова та ін.) Дослідження